

MED SAMVITTIGHEDEN PÅ ARBEJDE

- acceleration, moralsk stress og bedre koordination i velfærdsprofessionelt arbejde.

Nana Vaaben, docent, ph.d. Kristian Gylling Olesen, lektor, ph.d. og
Martin Gylling, lektor ph.d .

10. maj 2023

Det skal I høre om

Moralsk stress – forskningsfeltet:
teoretisk og empirisk

Empiriske resultater – politiet, skoler og
ældreplejen

Beredskab eller bevillingssystem

Formidlingsformer

To formål:

- At udbrede kendskabet til moralsk stress
- at undersøge *i hvilke situationer politifolk, lærere/pædager og SOSU'ere oplever moralsk stress og hvordan moralsk stress kan forebygges*

	Folkeskolen 4 arbejdspladser	Politiet 5 arbejdspladser	Ældreplejen 4 arbejdspladser	I alt 13 arbejdspladser
Observation 1 dag	10	15	8	33
Individuelle interview	10	15	12	37
Fokusgrupper	3	5	4	12

Skema 1: Undersøgelsens omfang

Januar 2021

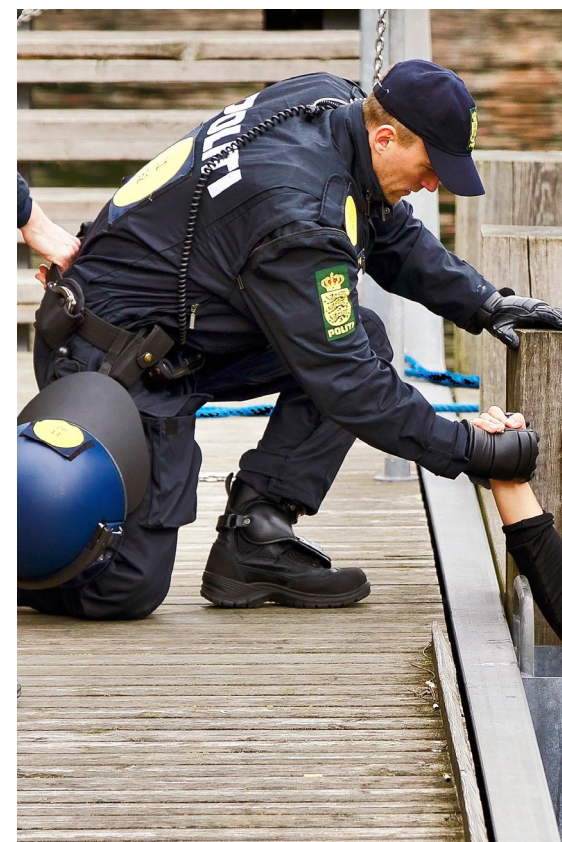
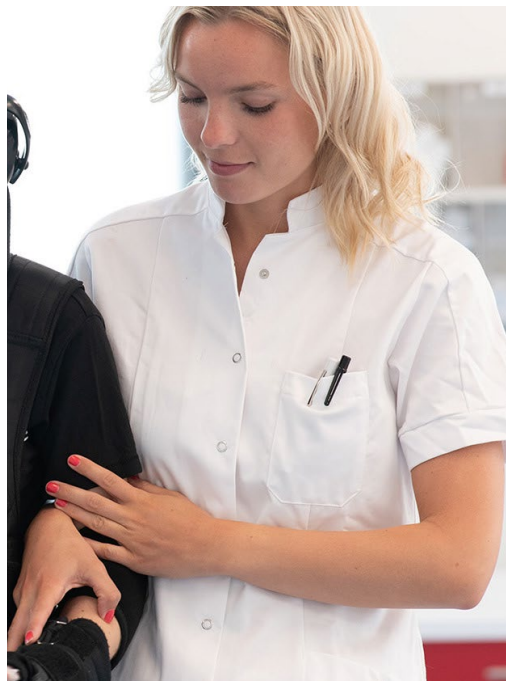

Rapport
udkommer
sommeren 2023

Public Service Motivation

Lotte Bøgh Andersen definerer "Public Service Motivation" som det at være motiveret af at gøre en forskel for andre eller for samfundet

Fagprofessionelles forståelse af deres kerneopgave

Tydeligt public service motiverede

Træde ind i uniformen

- Gøre det man synes er kerneopgaven og som man er trænet til
- Identificere sig med sit arbejde
- Have travlt på en god måde og ro på når det kræves

Træde ud af uniformen

- Være der for nogen
- Gøre en forskel for nogen
- Tale med mennesker og sætte sig i deres sted

Dømmekraft/Skøn

- Vil gerne selv vurdere, hvordan en situation håndteres bedst
- Tage initiativ og stå til ansvar
- Vil gerne ofre sig for det rigtige

Hvad er moralsk stress?

Klassisk definition:

Når man godt ved, hvad der er det rigtige at gøre, men er forhindret i at gøre det pga. institutionelle barrierer (Jameton 1984)

Nyere definition (en af de mange):

En eller flere negative selv-orienterede følelser eller holdninger, der opstår som reaktion på ens opfattede involvering i en situation, som man opfatter som moralsk uønsket" (Campbell et al., 2016)

Følelser som kropsliggjorte tanker (Roy D'Andrade 1984)

De følelser der opstår er en slags kropsliggjorte tanker, og det man mærker er, at kroppen ringer med alarmklokkerne og siger: det her er altså ikke i orden.

Moralsk stress og identitet

"Individet oplever sig selv kompromitteret i kraft af at hendes mulighed for at være sig selv er kraftigt indskrænket og bragt i krise, da der ikke ser ud til at være nogen klar måde hvorpå hun kan udleve de roller eller værdier, som hun identificerer sig med i konteksten" (Batho & Pitton, 2018, p. 16 vores oversættelse).

- Hvis vi skulle løse den opgave med de penge, jeg har til rådighed, **så vil jeg ikke kunne se mig selv i spejlet.** For så er der børn, der ikke får den støtte, som de er berettiget til, siger Lance Luscombe

Skoleleder siger op for rullende kamera: Der er ikke økonomi til at hjælpe børn i mistrivsel, lyder det

Der mangler penge til at hjælpe børn, der har behov for støtte, siger han.

Definition i praksis

Jeg kunne ikke se mig selv i spejlet

Jeg kunne ikke se mig selv i øjnene

Jeg kunne ikke se andre i øjnene

Jeg kunne ikke stå inde for mit arbejde

Jeg kunne ikke skrive under på det

Jeg kunne ikke være i det

Det havde jeg det rigtig skidt med

Det havde jeg det dårligt med

Hvem er jeg så?
Vil jeg være sådan?

Selvom de godt ved, at det ikke er deres skyld, så hjælper det ikke

Selvom det får at vide, at det ikke er deres ansvar, så hjælper det ikke

Selvom de retter følelserne udad og er vrede – så hjælper det heller ikke

Dårlig samvittighed overfor nogen

Grundlæggende synes jeg jo, at alle børn skal være trygge, når de går i skole. Og så tror jeg, at når jeg ikke formår at skabe en dag, hvor børnene er trygge - det er det, der sætter sig på samvittigheden.

...og så det, at skulle ringe hjem til forældre og sige, "dit barn er blevet slået og sparket på i dag af en af klassekammeraterne".

(Selma, klasselærer i 2. klasse, skole D)

Dårlig samvittighed overfor nogen

Jeg vil sige, at min samvittighed, den er meget mere ren her, end den fx var, da jeg var udekørende. Der havde jeg dårlig samvittighed på grund af tid. Fordi mange gange, så var jeg den eneste, de så på en dag. Og de havde dækket op med kaffe og kage, ikke. Og åhh ...man har bare ikke tid til det, vel.

Sosu-assistent, plejecenter D

Dårlig samvittighed overfor noget

Jeg synes, at troværdigheden ryger, for vi bliver en registreringsenhed, som registrer sigtelser. De eksploderer, de her tal, når man politisk set har besluttet, at det er politiet, der har driften på alle de her voldssager. Hvis der bliver sagt "vold", så *skal* vi optage det som en voldssag. Men hvis vi så ser på, hvor mange der bliver påtaleopgivet i den anden ende, så ser det mest ud som en masse ekstra arbejde i bureaukratiets navn. Jeg ved allerede fra starten, når jeg optager sådan en sag, at den bliver henlagt i morgen. (Politimand, kreds B)

Ofrer sig gerne ...for det de selv oplever som kerneopgaven

Man har ekstremt meget moralsk stress over for sin familie. Og det slæber man jo med på arbejde. Altså fx når der er tilkald, så er jeg personligt nået dertil, at det gider jeg ikke. Jeg synes, jeg er nok på arbejde. Og jeg ved, at hvis jeg tog et tilkald, så ville min kone blive ret træt af mig. Men når der er tilkald til indtrængning eller en helt specifikt aktiveret romeo-opgave, så siger hun "Bare kør med det samme!" Og så har man slet ikke den stress. For det er det, vores jobfunktion er, og det er det, man føler, at man er sat i verden for. Så er man ikke stresset. *Men det er alt det andet.* Når det er, at man møder ind og føler, at man ikke rigtig... altså at det man gør, gør sgu ikke rigtig nogen forskel. Så kommer al stressen hjemmefra også snigende. For så ville man jo hellere være hjemme hos sin familie, som man jo ikke ser. (politimand, kreds D)

Jeg har næsten altid GOD samvittighed

Nej. Jeg får ikke dårlig samvittighed. Jeg har næsten altid god samvittighed. Vi gør noget! Altså, jeg ved, at hver dag, når jeg går på arbejde, så gør jeg det så godt jeg kan. Altså *virkelig* sådan. Jeg tror jeg tænker mere, at hvor er det godt, at jeg er der, og de andre er der, og at vi gør noget. Så jeg får ikke dårlig samvittighed, men jeg kan godt få... igen, sådan: hvor er det dårligt, at jeg i et team, altså i et lærerteam og mig, der kan jeg godt få det sådan hvor er det dårligt af dig, at du ikke får det til at ske bedre. Sådan kan jeg godt få det. Du har ikke sagt det tydeligt nok til lærerne eller du har ikke fået dem overbevist om et eller andet, ikke.
(pædagog, skole B)

Tænk, hvis vi brugte tiden anderledes...

”En af de ting, som på en eller anden måde forekommer mig sådan helt vanvittigt, er, at vi bruger så meget tid på at dokumentere, fordi vi ved, hvis bare der skal være en mulighed for, at vi får hjælp et højere sted fra i systemet, så skal alt bare være dokumenteret sådan helt ned til det mindste, ikke. [...] Men der er ikke nogen på skolen, der ikke ved, at det er sådan her, det er med den her elev nu. Der bliver ikke bidraget med noget nyt i alle de her beskrivelser. Det føles lidt som pseudoarbejde for at tilfredsstille noget et højere sted i systemet, selvom samtlige fagpersoner, der har kigget på denne her elev omkring skolen, er enige om, at han har brug for noget mere. Og det er ligesom om, at fagpersonens vurdering sådan up front ikke er nok, men der også skal ligge en eller anden form for data på, at det rent faktisk er sådan her.” (Christian, fokusgruppe D)

Beredskab eller bevillingssystem?

Beredskab

Politi

Bliver bagstoppere for andre
instansers manglende
ressourcer

Bevillingssystem

Skoler og ældrepleje

Skal søge om bevilling af
ressourcer til akutte problemer

Hvad bliver det til?

Folkeskolen.dk
Frie skoler – temanummer
Dansk Politi – temanummer
Årets tema i politikredsene
Tonet modul om ledelse af (psykisk)
arbejds miljø blandt professionelle

Årg. 25 Nr. 1 (2023): Krise i velfærdsstaten: Hvordan holder vi på de velfærdsprofessionelle?

Over de senere år er det blevet svære sygeplejersker, lærere, pædagoger, so centrale professionelle, som vi som bo gennem livet. Det er et stort samfund og regioner har svært ved at besætte hospitaler med uddannet personale. O fremtiden. En prognose lavet for Dans over 35.000 sygeplejersker, lærere, p Analytics, 2021). Årsagerne til problem diskuteret. Opmærksomheden har væ frafald, men også mod overgange mel "praksischock". Desuden fremhæves vi hvor der er blevet peget på mistillids

af faglighed, meningsløst bureaukrati og dokumentationsarbejde, tidspre offentlige sektor har i de sidste mange år været under et stort forandring rationalisering, modernisering og omorganisering. Overskrifterne er man

Should I stay or should I go? Moralisk stress som push-faktor i politi, folkeskole og ældrepleje

Nana Vaaben, Kristian Gylling Olesen & Martin Gylling

Abstract

Fæstholdelse i den offentlige sektor er kommet på dagsordenen, og vi vil i denne artikel undersøge, om moralisk stress kan virke som en "push-faktor", der kan igangsætte overvejelser om at forlade en arbejdsplads mod sit ønske. På baggrund af observationer og interviews i politiet, folkeskolen og ældreplejen undersøger vi i artiklen, hvilke typer moralisk stress der kan opstå, hvilke situationer og styrelser der kan fremprovokere det, og hvilke følelsesoplevelser vækker hos medarbejdere. Artiklen viser dels, hvordan politifolk, lærere og pædagoger i folkeskolen og SØJ-hjælperne og assistenter i ældreplejen alle møderes af at gøre det, de oplever som deres kernetopgave, og dels hvordan der kan opstå forskellige moraliske uønskede situationer, hvor de oplever forhindringer, moraliske dilemmaer eller ender med at skulle spille tid eller stjæle tid. Desuden viser den, hvordan sådanne oplevelser – især hvis de står på over længere tid og uden udgang til en løsning – kan få medarbejdere, der i udgangspunktet er glade for deres arbejde til alligevel at overveje at forlade jobbet. Artiklen bidrager desuden med indsigter i, hvordan grebet sårbare borgere. Og endelig viser den, hvordan politiet overvejende er organiseret som et beredskab, mens skoler og ældrepleje er organiseret som bevilgningssystem. Det betyder noget for, hvor længe de moralisk stressende situationer står på og om de dukker op igen og igen, og dermed betyder det også noget for medarbejderes og lederes overvejelser om at blive eller gå.

Keywords: fæstholdelse, moralisk stress, følelser, beredskab, bevilgningssystemer

Kapitel 3

Sans for resonans

– at undersøge samvittighed og følelser
i pædagogisk arbejde

Martin Gylling, Kristian Gylling Olesen og Nana Vaaben

XP

Link til tilmeldingssiden

- Vidensfestival om rekruttering og fastholdelse
- Rekruttering og fastholdelse på velfærdsområderne
- Hvilke aktiviteter skal jeg vælge?
- Program
- Debatindlæg
- Spor 1: Samvittighed og moralsk stress
- Spor 2: Workshops
- Spor 3: Speakers Corner
- Spor 4: Dialog & inspiration
- Praktisk information
- Kontaktpersoner

Alle videreuddannelser /

Vidensfestival om rekruttering og fastholdelse

— Få ny viden om, hvordan du skaber større tilknytning til arbejdspladsen, så dine medarbejdere får lyst til at blive.

Praktisk information

Dato

Fredag d. 2. juni 2023, kl. 09.00 – 15.00

Sted

Tagensvej 18